

**Kontrola podatnika – tak, ale z gwarancjami
ochrony praw podatnika.
Wyrok ETPC z 6.02.2025 r., 36617/18, ITALGOMME
PNEUMATICI S.R.L. I INNI v. WŁOCHY**

Dr Agnieszka Franczak

*Katedra Prawa Finansowego
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie*

Toruń, 13-14.03.2026 r.

Stan faktyczny i prawny

Sprawa dotyczyła zakresu uprawnień włoskich organów podatkowych do przeprowadzania kontroli w siedzibach przedsiębiorstw oraz dostępu do dokumentacji podatników, w szczególności:

- dostępu do lokali przedsiębiorstwa,
- przeglądania dokumentacji,
- kopiowania danych finansowych,
- zatrzymywania dokumentów dla celów dalszej analizy.

Kontrole podatkowe były prowadzone przez:

- Guardia di Finanza – włoską policję finansową odpowiedzialną za zwalczanie przestępczości finansowej,
- Agenzia delle Entrate – włoską administrację podatkową.

Czynności miały na celu weryfikację prawidłowości wykonywania obowiązków podatkowych przez podatników.

Stan faktyczny i prawny

Skarżący zarzucili, że przepisy włoskiego prawa (art. 52 dekretu Prezydenta Republiki nr 633/1972 oraz art. 33 dekretu Prezydenta Republiki nr 600/1973):

- nie określają w sposób wystarczająco precyzyjny przesłanek wszczęcia kontroli,
- pozostawiają organom szeroki zakres uznania co do zakresu czynności kontrolnych,
- nie przewidują uprzedniej kontroli sądowej decyzji o przeprowadzeniu kontroli w siedzibie przedsiębiorstwa,
- nie zapewniają skutecznego środka prawnego pozwalającego na zakwestionowanie legalności samej kontroli.

Wskazali na naruszenie art. 8 EKPCZ (prawo do poszanowania życia prywatnego, mieszkania oraz korespondencji), art. 6 ust. 1 EKPCZ (prawo do sądu) oraz art. 13 EKPCZ (prawo do skutecznego środka odwoławczego).

Trybunał badał czy działania organów podatkowych stanowiły ingerencję w prawo gwarantowane przez art. 8 EKPCZ,

- czy ingerencja była „zgodna z prawem”,
- czy prawo krajowe zapewniało wystarczające zabezpieczenia przed arbitralnością działań organów państwa.

Art. 8 EKPCZ Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem ETPC ingerencja w prawa chronione art. 8 ust. 2 EKPCZ może być dopuszczalna tylko wtedy, gdy spełnia trzy warunki:

- jest **przewidziana przez prawo**,
- służy **uzasadnionemu celowi publicznemu**,
- jest **konieczna w społeczeństwie demokratycznym**.

Rozstrzygnięcie ETPCZ

W ocenie Trybunału włoskie przepisy nie spełniały wymogu „**jakości prawa**”, ponieważ:

- przyznawały organom podatkowym zbyt szeroką swobodę uznania w zakresie przeprowadzania kontroli,
- nie określały w sposób wystarczająco precyzyjny przesłanek wszczęcia kontroli,
- nie ograniczały zakresu informacji i dokumentów, które organy mogły pozyskać,
- nie przewidywały skutecznej kontroli sądowej działań organów podatkowych.

Wyrok ETPC z 6.02.2025 r., 36617/18 a polskie czynności sprawdzające

- Czynności sprawdzające są inicjowane bez formalnego postanowienia – podatnik otrzymuje pismo, najczęściej w formie wezwania do złożenia wyjaśnień lub przedstawienia dokumentów. Przepisy nie wymagają wydania aktu o wszczęciu czynności sprawdzających, a ich zakończenie również nie jest formalnie „domknięte” decyzją czy postanowieniem merytorycznym. W efekcie podatnik często nie ma jasności, w jakim reżimie procesowym się znajduje, jakie dokładnie ma uprawnienia i kiedy jego weryfikacja się kończy;
- Zakres żądanych informacji i dokumentów - organy w ramach czynności sprawdzających żądają przedstawienia szerokiego katalogu dokumentów. W praktyce zakres żądanej dokumentacji jest zbliżony do zakresu typowej kontroli podatkowej;
- Czas trwania czynności sprawdzających - przepisy nie przewidują ani maksymalnego czasu trwania czynności, ani mechanizmu ponaglenia, co w praktyce oznacza, że podatnik pozostaje w swoistej „próżni prawnej”: nie może skutecznie domagać się przyspieszenia, a jednocześnie nie otrzymuje decyzji, którą można zaskarżyć do sądu administracyjnego;
- Postanowienia o przedłużeniu terminu zwrotu VAT są wydawane seryjnie, bez realnego postępu czynności i bez wskazania konkretnych wątpliwości, a ich jedynym praktycznym skutkiem jest odroczenie wypłaty należnych środków. Sądy administracyjne podkreślają, że organ nie musi mieć twardych dowodów na niezasadność zwrotu, ale musi wykazać, że istnieją okoliczności uzasadniające dalszą weryfikację; problemem bywa jednak stopień konkretności tego uzasadnienia.

Wyrok ETPC z 8.01.2026 r., 40607/19, FERRIERI I BONASSISA v. WŁOCHY

UNIwersytet Jagielloński
w Krakowie

Sprawa dotyczyła pozyskania przez włoskie organy podatkowe informacji o rachunkach bankowych skarżących w toku czynności kontrolnych.

Administracja podatkowa zwróciła się bezpośrednio do instytucji bankowych o udostępnienie danych dotyczących rachunków bankowych skarżącego. Uzyskane informacje obejmowały m.in.:

- dane identyfikujące rachunki bankowe należące do skarżącego,
- informacje o saldach rachunków,
- dane dotyczące operacji finansowych oraz przepływów pieniężnych.

Dane zostały wykorzystane przez organy podatkowe w celu weryfikacji prawidłowości rozliczeń podatkowych skarżącego.

Skarżący zarzucił, że:

- nie został uprzednio poinformowany o wystąpieniu organu do banków ani nie miał możliwości zakwestionowania tej czynności przed jej dokonaniem;
- dostęp organów podatkowych do jego danych bankowych stanowił nieproporcjonalną ingerencję w sferę jego prywatności finansowej.

Wyrok ETPC z 8.01.2026 r., 40607/19, FERRIERI I BONASSISA v. WŁOCHY

Podstawę prawną działań organów podatkowych stanowiły przepisy włoskiego prawa podatkowego regulujące uprawnienia administracji w zakresie pozyskiwania informacji finansowych od instytucji bankowych.

- **art. 32 dekretu Prezydenta Republiki nr 600/1973**, który przyznaje organom podatkowym uprawnienie do żądania od instytucji finansowych informacji dotyczących rachunków bankowych podatników w celu weryfikacji prawidłowości rozliczeń podatkowych;
- **art. 51 dekretu Prezydenta Republiki nr 633/1972**, przewidujący analogiczne kompetencje organów podatkowych w zakresie kontroli dotyczących VAT.

Na podstawie tych przepisów administracja podatkowa może występować do banków o udostępnienie informacji dotyczących rachunków bankowych podatników bez konieczności uzyskania uprzedniej zgody sądu.

Rozstrzygnięcie ETPCZ

- Naruszenie art. 8 EKPCZ – ingerencja „**niezgodna z prawem**”.
- Ustawodawstwo krajowe: **nieokreślona i nieograniczona dyskrecyjność** organów podatkowych.
- Brak **wystarczających gwarancji proceduralnych**: brak skutecznej kontroli sądowej.
- Skutek: ingerencja w sferę prywatności podatników bez wyraźnej podstawy prawnej.

Wyrok ETPC z 8.01.2026 r., 40607/19 a art. 48 KAS

UNIwersytet Jagielloński
w Krakowie

Art. 48. [Udzielanie informacji przez banki i inne instytucje kredytowe i finansowe]

1. Na sporządzone na piśmie żądanie Szefa *Krajowej Administracji Skarbowej*, naczelnika urzędu celno - skarbowego lub naczelnika urzędu skarbowego wydane w związku z wszczętym postępowaniem przygotowawczym lub czynnościami wyjaśniającymi odpowiednio w sprawie o przestępstwa lub wykroczenia oraz przestępstwa skarbowe lub wykroczenia skarbowe, bank jest obowiązany do sporządzania i przekazywania informacji dotyczących osoby fizycznej lub osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub danych pełnomocników wskazanego w żądaniu rachunku bankowego w przypadku, gdy postępowanie przygotowawcze lub czynności wyjaśniające są prowadzone w związku z czynami popełnionymi w zakresie działalności osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, w zakresie:

- 1) posiadanych lub współposiadanych rachunków bankowych lub posiadanych pełnomocnictw do dysponowania rachunkami bankowymi, liczby tych rachunków lub pełnomocnictw, obrotów i stanów tych rachunków, z podaniem dat oraz kwot poszczególnych wpływów, dat oraz kwot poszczególnych obciążeń rachunków i ich tytułów oraz odpowiednio ich nadawców i odbiorców;
- 2) posiadanych lub współposiadanych rachunków pieniężnych, rachunków papierów wartościowych lub posiadanych pełnomocnictw do dysponowania takimi rachunkami, liczby tych rachunków, a także obrotów, stanów tych rachunków oraz ich historii;
- 3) zawartych umów kredytowych lub umów pożyczki, z podaniem okresu, na jaki zostały zawarte, wysokości zobowiązań wynikających z tych kredytów lub pożyczek, celów, na jakie zostały udzielone, i sposobu zabezpieczenia ich spłaty, a także umów depozytowych, umów udostępniania skrytek sejfowych oraz ich historii;
- 4) nabytych za pośrednictwem banków akcji Skarbu Państwa lub obligacji emitowanych przez Skarb Państwa, a także obrotu tymi papierami wartościowymi;
- 5) obrotu wydawanymi przez banki certyfikatami depozytowymi lub innymi papierami wartościowymi.

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dziękuję za uwagę

✉ agnieszka.franczak@uj.edu.pl
franczak@uek.krakow.pl

